

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:
Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

ÁZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DNAZTATNAK.
Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezmény is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz már hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztér 5. sz.

Nyitléri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

A tárgyalások.

A hegyek vajdnak; úszik a nagy fontosságú kérdések tárgyalásában a monarchia mind a két fele. Soha ennél erőszakosabb és színtelenebb tárgyalás. Két évig dulakodtak a kormányok, két évig szidta egymást két ország sajtója. Lemondott miatta a kormány és visszajött érette a kormány, megállottak, aztán újra kezdtek s miután addig verték egymást szóval, míg mind a két fél oda-töredött, hogy valamilyen compromissumban megállapodtak, átengedték a konczot a parlamenteknek, hogy most már ők ezivakodjanak felette, törökrontsák egymást addig ők is, a míg beleegyeznek mind a két fél abba, a mit egyik sem akar.

Meg kell vallanunk, hogy a nagy közönség nagyon kevés érdekeltséggel kíséri ezt a hegyre való köhengergetést; már elfáradt bele, annyiszor látta a tetőről visszazugorult követ. Nem sokat bánja már, ha a völgyben is marad az egész, csak ne kelljen neki is a hengergetésben segíteni.

Hiában! a kiegyezések kérdése nem tartozik a kicsinyes problémák közé. Először azért nem, mert pénzkérdés, ez pedig veszedelmesebb szokott lenni minden más fajta kérdésnél. Másodszor azért nem, mert Ausztria tényleges és kizárólagos, mi pedig csak képzeleti birtokában voltunk a megosztandó jogoknak. Ausztriát nem látogatta meg valaki Koniggrätz, mint 1867-et megelőzőleg, minket pedig megvert saját gondolatlanságunk és épen a pénzügyek terén, a hol a harcot Ausztriával szemben felvettük, már ezt megelőzőleg keserű vereségeket szenvedtünk.

Am szólni ki mit akar, mi pusztán az írott jog tekintetében állottunk egy színvonalon Ausztriával mikor a keztyűt felvettük, de tényleg minden más tekintetben hasonlíthatatlanul erőlenebbek voltunk.

De nekünk magyaroknak nem szokásunk a tényleges viszonyok alapján számítani; nekünk nem volt elég három századon át a képzeletben élő jogok vékony eséségével táplálkozunk a nélkül, hogy valamely tényleges eredményt láthattunk volna, hanem még most is jól hangzó ősi jogok által nyújtott szép remények között ringattuk magunkat s így természetesen következménye nem lehetett más, mint a pusztá családás.

Ilyenkor aztán az is jó szokásunk, hogy szidjuk unisóno kormányunkat, hogy miért nem vitt ki nagyobb dolgokat, mint a mekkora a nemzettil telik; miért nem valósított meg nemzeti ábrándjainkat. Aztán szidjuk tele torokkal a németet, hogy miért nem

enged nekünk, mintha bizony az erősebb felet szóval le lehetne tiporni. Ha aztán mind a kettőben elfáradtunk, kezdünk indolensnek lenni és hagyjuk mentére a dolgokat.

Nem akarjuk mi mindezekből azt következtetni, hogy most már tartozik a nemzet derült képet csinálni érdekeinknek a most folyó tárgyalások alatt folyó soknemű sértegetései előtt. Mi tudjuk azt legjobban, hogy gyarló kilátásaink vannak, de hajtánók azt, hogy a nemzet nem mindig emagán kívül eső dolgokban, hanem a hol valósággal rejlik, saját nemzeti erőtlenségünkben is keresse a hibát, és ne követeljen emberfeletti dolgokat azoktól, kik a nemzet benső erejének képviselői csupán, mikor a magunkban nem léteznek az erő, mit sikeresen képviselni lehessen.

J.

— Franciaországban mód nélkül feszült a helyzet. Nem tudni, mit hoz a legközelebbi óra. Az elyséi palotában az ellentállás folytatására vannak elhatározva. Nemcsak Mac Mahon, de a kormánya is a merev visszautasítás álláspontján állnak a republikánusokkal, s mint Broglie szavaiól kienni lehet, ha a Broglie-Fourtoun kormány bizalmatlansági szavazat folytán lemondana is, — Mac Mahon egy új kormányt fogna kinevezni, de mely nem volna egyéb „eben gubát cserélésnél.” De hiszik, hogy Mac Mahon másodszor is föl akarja osztatni a kamarát, mire aztán az ostromállapot fog kihirdetett. Párisi hírek kétségbe vonják, hogy a republikánusok engedjenek s meghátráljanak Mac Mahon újabb garázdálkodásai előtt. A republikánusok el vannak határozva, vád alá helyezni a kormányt. Ha ez így tart még egy két hétig, lehetetlen, hogy az erőszakos rázkódásokat Franciaország kikerülje.

Mac Mahon a napokban fogadta a szenátus és képviselőház monarchistáinak küldöttéget s többi közt így szól az urakhoz: „Önök segítettek a polczra; s ha azt hiszik, hogy én e helyen nem töltöm be hivatásomat, ám fogadják lemondásomat; de ha úgy vannak meggyőződve, hogy e polezon jó szolgálatakat tehetnek az önk politikájának, mely az én politikám is, akkor támogassanak minden erejükkel.”

— Az osztrák és magyar kormány azon ajánlatára, hogy kössön Németország velünk egy a legtöbb kedvezményeket biztosító kereskedelmi és vámkezelési cartell, a német kormány eddig még nem adott semmi feleletet és így minden esetre korai azon hír, hogy a német kormány visszautasította volna az osztrák-magyar monarchia ajánlatát, írja a „A Correspondenz.”

— A határörvidék parancsnoka, Philippovics Ferencz tábornagy — mint a „B.

C.” hallja — a hó 16-án érkezik Budapestre, hogy a magyar kormánnyal a határörvidéken tett utazása eredményéről és másrészt az örvidéki vasut ügyében tanácskozzék. A tábornok több napig fog Budapestben időzni. A tanácskozásban Mazuránics horvát bán is részt fog venni.

A HÁBORU.

Szerbia teát visszautasítá a porta kívánságát, hogy a belgrádi kormány huzza vissza a határokról a szerb csapatokat. Hogy mit fog erre viszont válaszolni a porta, beláthatlan. Hogy hadizenettel feleljen most, mikor Plevna fölméntesétől van szó első sorban, képzelné sem lehet. Minden még rendelkezés alatt álló csapatot Szófiában és Orhaniában összpontosít a porta, hogy Ozmán pasát megmentse kinos és aggasztó helyzetéből. A Plevnát fölmentő sereg a Sípikából, Boszniából és Ruméliából gyűl össze. Az oroszok elfoglalva a „zöld hegyet,” Ozmán elvezte az utolsó kitolt erődöt is, mely Plevnától délre fektűt. Ha Szerbia áruhá hangon közbe nem lép, hihető, hogy Mehemed Ali és Sakir pasának sikerülni fog Plevna fölméntése.

Békeközlvetitési ajánlatok.

Hogy miképp gondolkoznak a porta körében a békeközlvetitési ajánlatokról, a „Pol. C.” konstantinápolyi levele adja elő. A magas állású törökök épen nem idegenkednek a békétől, de olyan békeajánlatokat, melyeknek alapja a szláv tartományok autonómiaja volna, visszautasítanak még akkor is, ha azokat egész Európa támogatná. Más nézetre a portát csak nagyszabású vereségek a harcztérra, minő volt a Mukhtáré, bírhatják. E pillanatban azonban a török kormány csak a status quo ante bellum alapján volna hajlandó békét kötni. A non plus ultrája annak, mit a porta még elfogadna, egy nemzetközi ellenőrző bizottság volna, mely a reformok végrehajtása fölött őrködjék, de ezt sem oly hatáskörrel, hogy a porta tekintélyét csorbitás. Elfogadná a porta alapul az egész birodalomban létesítendő reformokat is a békétárgyalás alapjául, melyek „garantiája” az említett nemzetközi bizottság volna.

Jellemző, hogy a török kormány minden békeközlvetitési kísérletet, Német- és Olaszország részéről mint Oroszország érdekében tett lépéseket, bizalmatlansággal fogad: ellenben rokonszenvesen fogadná különösen Anglia és Ausztria-Magyarország mediációját.

Plevna körülzárólatatása.

Dolni-Dubnikból távirják a „Daily News”-nek nov. 9-ről, hogy Plevna körülzárólatatása most már teljesen végre van hajtva; minden részen gyalogság helyezett el s lovasság számára hely sincs többé. Az egész körülzárólatási vonal 30 an-

goltérftöldet tesz, mely 120,000 ember által van megszállva. Hogy Ozmán pasának van-e elég ele-sége, kótságos. Nem rég az oroszok még láttak vagy 5—6000 darab marhát, melyet legelni hajtottak ki. Egyéb jelek továbbá valószínűvé teszik, hogy Ozmán még 30—40 napig, hacsak tovább nem, tartani fogja magát. Az ételadagok igen kicsinyek. 10 katonán naponként 2½ font bustjkap, a kenyér szinte kevés. Az oroszok kényelmes gunyhókat építettek maguknak Plevna körül az egész hadállásban, s az ostromzárt, habár ez erős tél sok bajt fog is nekik okozni, könnyen főtartatják.

A Sípikából.

A Sípka-szorosban vasárnap heves tűzérségi harc folyt; Gabrovából a Nikola erődhez öt orosz zászlóalj igyekezett eljutni, kiket a törökök keresztüztűbe vettek. Ennek folytán az oroszok négyszáz embert vesztek. A harcban Lehman pasa, a török tűzérség főnöke is elesett.

Táviratok.

Belgrád, nov. 14. Risztics miniszter pár nap óta igen harcziás hangon szól; kijelentette a consloknak, hogy legközelebb okmányilag be fogja a hatalmaknak bizonyítani, hogy a törökök ismételt megsértették Szerbia határait, hogy a porta rendszeresen megszegi a békeszerződés határozatait; igazolól okmányokat terjesztend elő, melyek Szerbiát teljesen igazolják, ha ismét fegyvert ragad, hogy létezésére megteremtse a garantált, melyek megtetemtését Európa elmulasztotta.

Szerbia actióba lépése kíváncsot a Balkán-félszigetre versenyző hatalmak egysulya szempontjából. Szerbia actiója nem zavarja a háboru localizálását, csak kiterjeszti a színhelyét, de nem változtatja meg politikai czéljaiban szigoruan határtól végrehajtói jellegét.

A határon levő téli tábori tetemesen nagyobbítják. A Timok mentén, Supovatznál és a Javornál téli barakokat rendeznek be 50,000 ember részére.

Bécs, nov. 14. A „Pol. Corr.” jelenti Bukarestből, f. hó 14-ikéről: Tegnapelőtt éjjel a Skobelev tbnok által elfoglalt; positióknál állítólag új harcok fejlődtek és Skobelev más török positiókat foglalt volna el a zöld hegy mellett, Radisevától balra. Tegnapelőtt óta az orosz főhadiszállásról mozgást észlelnek Plevnán belül, úgy látszik Osman pasa készleteket ütes az áttörésre. Tegnapelőtt ismét nagy orosz tűzérségi parok szállítottak tova Bolgárorszába.

Konstantinápoly, nov. 14. Mukhtár pasa a devibonuni ütköztetben 42 ágyut vesztett; a bomlás akkora volt, hogy Mukhtár személyesen leölt revolverével négy törzstisztet, 18 hadnagyot pedig rögtön agyonlövetett. Mukhtár biztonság végett ide hozatta 72,000 fontnyi magán-vagyonát.

rendkívüli dő növényzet különössége felől, a nép tolongott kiinn a téreken, bámulva a csoda különböző változatait. A meglepetés felkiáltásai, a bámulás izgalma, mely egészen elfoglalta el munka és foglalkozás nélküli népet, valami ünnepies szint kölcsönzött e sajtáságos jelenségnek. Egszerre valaki felkiáltott a tömegből: „Nézzétek csak az erőt! s ekkor azt vették észre, hogy két nap óta a zöldellő félék ör nagyon sokat közeledett a város felé. Ugy látszott, mintha az erdő egész odáig akarna hatolni. A mindennemű bokrok és kuszó növények egész előcsapata érte el már a külvárosok első épületeit.

Ekkor kezdte felfogni a dolgot Wood'stown s rémület szállta meg. Nyilvánvaló volt, hogy az erdő kezd elfoglalni ujjalag helyét a vízparton; és a levágott, megcsontkított, szétesőrt át, alakított fadarabok felszabadítva magukat a lenyűgözés alól, siettek fogadni őt. Hogy lehessen most gátot vetni e tömeges betörésnek? Ha tűzzel kísérlik meg, félni lehet, hogy elhamvad az egész város. És mit tudtak volna tenni a fejszék és balták, e folyton növekvő, és oly dusan sardadzó növényzet ellen, ez a földfelületen is tova terjedő csodanagyságu gyökerek, ez ezer meg ezer, a szél szárnyán tovaépülő meg ellen, melyek szétpattanya, már kezdtek csúszni s a hova csak hultak, fa és bokor nőtli nyomukban?

Hanem azért még is minden ki munkához látott, fejszékkel, baltával, fűrészzel; s borzasztó mennyiségű faágat s leveleket tartottak le.

De mind hasztalan. Óráról-órára, percről-perczer nagyobb lett a zavar, s az őserdőkben feltárlható sűrűség, hol a kuszó növények, a felmagasló füvel s fák ágaival összelelekezte áthatatlan falat képeznek néha, nőtten-nőt, s kezdte egészen elfoglalni Wood'stown utcáit. Már

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Ábránd-képek.

Odandet Alfouziól.

II.

Wood'stown

(Fantasztikus rajz.

(Folytatás.)

A falak sokkal lassabban emelkedtek felfelé, mint a hogy újabb fák nőttek ki, mert alig hogy építeni kezdtek őket, meghajoltak, a még mindig nőni törekvő gyökerek nyomása alatt.

Hogy ezélhoz jussanak s végtét szakasszák ex ellentállásnak, melylyel nem bír sem vas csákány, sem fejsze, kénytelenek voltak az emberek a tűzhöz folyamodni. Napokon, éjeiken át fullasztó sűrű füst felleg gomolygott fel az erdő sűrűjéből, mialatt a magos fák tetői fátylaként égtek felette. Az erdő még ez ellen is próbált küzdeni, a fákból előtörő bő nedűk felbugyogásával, az egymásra tapadt levelek nyirkossággal s a szűrség okozta hűvös megszorult lég által hátráltatta a gyulást. Végre beállt a tél.

A hó, mintegy másod ízben vetett halál leplet, e feketülő fatörzsekkel, e felégetett gyökerekkel tal földult területre. Most már lehetett építkezni.

Csakhamar egy roppant város — egészen fából mint Chicago, — emelkedett, s nyult el hosszan a Vörös-folyó partján, széles, nyíl egye-

nesre kiment számozott utcáival, a köztérek felé futva sugáron, nagy bőrze épületével, oszlopos csarnokaival, díszes templomaival, iskoláival és egész sereg tengerészeti telepeivel; ott volt a vármórság, a parti raktár, rakparti ügynökség, hajógyár.

A fából készült város, Wood'stown, — a mint elnevezték — gyorsan íbé lett népesítve az új városokba tudól, mindennemű vállalkozók által. Lázás tevékenység ere lüktetett minden városrészen; de a körülfekvő halmokon, bonnét be leheté látni a hemzsgő néptől ellepett téereket s a hajókkal előzönlött kikötőt, egy sötét fényegző tömeg foglalt helyet félkörben. A hallgatólag erdő volt ez, mely alá tekintett.

Alá tekintett e kevély büszke városra, mely elfoglalta töle helyét a folyó partján, és megfosztotta őt, háromezer szál, óriási élő fától. Egész Wood'stown városa az ő öleteréből készült.

A magos árbocok, melyek büszkén hajlonganak ott alatt a kikötőben, e megszámlálhatatlan mennyiségű, egymás fölé emelkedő háztető, le a legutolsó külvárosi kocsmáig, minden ő töle származott, mindenhez ő szolgáltatta az anyagot, még a munkához szükséges eszközökhöz is, a butorokhoz is, ágaik hossza szerint mérve ki a teendő szolgálatot.

De borzasztó bosszút is forralt ezért a rablás e városa ellen!

Mig tartott a téli időszak, nem lehetett észrevenni semmit. Wood'stown lakói, hallottak ugyan néha tompá recsegést a fedeleken, butorokban, időnként egy-egy fal meghasadt, vagy egy szekrény nagy csattanással repedt kettőre. De a nyers fa alá van vetve ily esélyeknek, és senki nem tulajdonított neki semmi fontosságot. Azonban, — mint közeledett a tavasz — gyorsan, rohamos léptekben közelgő tavasz, mely ez

apró bogarak, kigyók, gysók is mutatkoztak itt-ott.

(Folyt. köv)

BULGÁRIA*)

SZATHMÁRY GYÖRGYTÖL.*)

Az 1877. évi orosz-török háboru több tekintetben igen közelről érdekel minket. Érdekel politikailag azon czélatóknál fogva, melyek zászlóvivőjeként Oroszországot ismerjük; érdekel a földrajzi közelség el fogva s érdekel történelmileg is. E háborunak nemcsak színtere, de jó formában objectuma is Bulgária: a török birodalom azon része, mely V. István magyar király óta a magyar korona birtokaihoz számított s mely után a magyar uralkodó még napjainkban is „Bolgárország apostoli királyának” czimezi magát. És végül érdekel minket Bulgária is, mert annak területén egy, velünk rokon nép: a bolgár alapított államot, mely pedig hatalmát, messze terjedő határokkal: oly államot, melynek hatalmas csapásaitól nem egyszer ingott meg a kelet római császárság s nincs kétség benne, hogy a byzanci birodalom bukását nagyban segítette a szomszédában megismosodott bolgár állam, mely a VII-ik századtól a XV-ikig jelentékeny szerepet játszott Európa keletén, míg aztán az ellenállhatatlan ozmán hatalomnak esett áldozatul.

Hogy ama bolgárörzs, mely a Volga vidékéről lenyomulva a Duna jobb partján és a Balkán vidékén államot alapított, velünk magyarok-

*) Geschichte der Bulgaren. Von Const. Jos. Jirecek, Prag. 1876. — Donau-Bulgarien und der Balkan von F. Karitz I. u. II. kötet.

*) A Budapesti Szemle 1877 november—december, számból.

